

Cvrsvs Philosophicvs

Arriaga, Rodrigo de

Antverpiæ, 1632

Sect. IV. Quomodo Forma pendeat à materiâ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95614](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95614)

dò, quia ob eandem rationem idem deberent dicere de formis accidentalibus, quæ etiam ex nihilo sui producuntur, & tamen ipsi eas adhuc negant creari; ergo loquuntur minùs consequenter.

SECTIO IV.

Quomodo Forma pendeat à materiâ.

Si de animâ rationali loquamur, certo certius est, eam independentem esse à materiâ, ut fusiùs ostendetur in libris de Animâ. Quòd autem non creetur nisi intra materiam, non probat eam à materiâ vel causari vel sustentari; sed præcisè materiam organizatam & dispositam esse conditionem sine quâ non, ad productionem eius. In conseruatione autem, neque ut à conditione, pendet à materiâ: nam quocumque tempore homo moriatur, anima tamen rationalis numquam perit. Vnde autem hæc independentia ei proueniat, dicitur in libris de Animâ. Licet autem rationalis anima à materiâ non pendeat, verè tamen illi vnitur, & in eâ recipitur: & hinc nascitur aliud discrimen inter ipsam & alias formas materiales, quòd hæc producuntur ab agentibus naturalibus creatis, illa verò à solo Deo ipsam creante. vnde in generatione hominis sola generatur vnio, & ratione illius dicitur homo generari; in productione verò equi, & aliorum entium omnino materialium, & generatur vnio sicut in homine, & ultra illam ipsa etiam forma.

Loquendo ergo de aliis formis substantialibus distinctis à rationali, communis & vera Philosophorum sententia docet, eas absolute, & in fieri, & in conseruari, esse à materiâ dependentes. An autem per hoc producantur ab ipsâ materiâ, dicam suo loco: iam enim solum contendo, eas verè dependere. Id probò ex differentiâ inter animam rationalem, & formas ceteras materiales; quòd scilicet illa est immortalis, hæc verò mortales & corruptibiles. vnde infertur, ergo hæc pendent à subiecto, scilicet à materiâ. Probatur consequentia, quia si non penderent, non esset cur deficerent præcisè ex separatione ab illo. Antecedens autem, scilicet eas formas esse corruptibiles, licet nobis non constet euidenter, quia non videmus certò, vtrum, in morte equi, forma equi, licet deficiat, ex illâ materiâ abeat necne in alium locum, sicut etiam de animâ rationali, non id videmus; nihilominus ita ex ipsâ naturâ videtur impressa hominum mentibus ea mortalitas seu corruptibilitas formæ materialis, ut nullus de illâ dubitauerit, dixeritque formam ignis, quando hæc extinguitur, abire in alium locum: signum ergo est, eam esse illarum naturam, ut non durent extra compositum.

Ratione verò confirmatur: quia cùm hæc formæ materiales sint productiue accidentium, quæ sensu percipiuntur (quo differunt à rationali, quæ separata non est productiua qualitatis visibilis, ideoque nec ex illis percipi potest) sequeretur, formam ignis v. g. quæ est productiua caloris & lucis, si illa abiret in alium locum quando extinguitur ignis, debere illuminare & accendere illa corpora per quæ transiret ad alium locum, & nos id percepturos. quis autem vnquam vi-

dit formam ignis fugientem cum luce & calore?

Dices, Illa forma extra subiectum non potest naturaliter operari. Sed contrâ, quia (ut alibi ostendam) calefactio adæquate potest oriri à formâ ignis, materia enim solum requiritur ad eam sustentandam; ergo, si independentem à materiâ sustentatur, operabitur independentem ab illâ, & saltem ex operationibus cognoscetur quòd iuerit; & licet calor qui in materiâ erat non accipiat seculum, deberet tamen calorem alium & lucem aliam per medium producere, quòd est ridiculum. Ratio à priori est, quia formæ materiales, ex conceptu materialitatis habent dependere à materiâ, ut fusiùs ostendemus, dum de conceptu rei spiritualis egerimus; ergo hæc formæ verè pendent ab illâ.

Aduerte tamen, argumentum præcedens solum probare, formas materiales dependere à materiâ; an autem ab illâ educantur aut causentur, non probat: etenim in sententiâ nonnullorum ponentium duas parciales vniões in homine v. g. abeunte ab homine animâ rationali, perit vnio quæ erat in materiâ, etiam si non causaretur ab animâ: similiter quæ erat in animâ, perit absente materiâ, etiam si non causaretur à materiâ; ergo ex dependentiâ non infertur causalitas. Ratio à priori est, quia dependentia vnius ab alio non solum est in genere causæ materialis, sed etiam aliis modis, scilicet vel ut à subiecto adhesionis, vel ut à termino, ut à conditione: vnde causalitas materialis, ut talis, vix habet firmitatem in ratione aut experienciâ fundamentum. Sed de hoc Sectione 2. Disputatione v. 111. Idèò paulò antè dixi, me hîc solum probare dependentiam formæ à materiâ, non verò causalitatem.

Rogabis Primò, vtrum, quæ de dependentiâ formæ materialis à subiecto diximus, etiam de formâ calis intelligenda sint. Pater Suarez suprà Sect. 2. num. 17. docet, materiam & formam calis fuisse productas eadem indiuisibili actione; vnde forma non fuit generata, sed conereta cum materiâ, propter illa verba Genesis, *In principio creauit Deus calum*. Fateor, formam calis, sicut & quamlibet aliam materialem substantialem, potuisse à Deo creati (ut infra dicam) verum cùm illæ omnes formæ naturâ suâ dependentes sint à materiâ, non est cur dicamus intercessisse illud miraculum in creatione calis: nam Scriptura eodem modo loquitur de terrâ ac de celo, *In principio creauit Deus calum & terram*, & tamen neque ipse Suarez dicit, formam fuisse creatam, quia Verbum *creo*, in Scripturâ sumitur in latiori significatione, pro eodem ac *produco*; ideoque & de animantibus dicitur fuisse creata, *creauit Deus cete grandia*: item de Christo, Ierem. c. 31. *creauit Dominus nouum super terram*, ergo propter locum Scripturæ non cogimur agnoscere miraculum creationis formæ calis.

Hurtadus hanc P. Suarez sententiam impugnât, quia repugnat, vnicum modum, qualis est actio, afficere duo extrema; ergo per vnicam indiuisibilem actionem non possunt simul materia & forma creari. Antecedens huius argumenti supponitur ut verum, non autem probatur: verum cùm, qui illud assumit, doceat alibi, vniõnem continuatiuam esse modum indiuisibilem, afficientem vtramque partem quam vnitur, iam videtur

detur admittere vnicum modum duo extrema afficientem; nullum ergo est eius argumentum. Sed de hoc redibit sermo inferius, dum de Vnionem egerimus.

Secundo arguit: Quia etiam si P. Suarezio concedatur, materiam & formam vnicâ actione produci, adhuc non sequitur, formam celi creari; quia ea actio, prout terminatur ad formam, procedit à materiâ, ideoque esteductio, non creatio formæ. Grauius peccatur in hoc argumento: si enim admittitur, per eam indiuisibilem actionem materiam ipsam produci, quomodo potuit materia concurrere, & causare eam actionem? causaret enim seipsam, dum causat actionem quâ ipsa producit, quod in sententiâ omnium repugnat, vt scilicet res producta influat aut concurrat in eadem numero actionem, per quam hic & nunc ipsamet producit. Si ergo semel Suarezio admittitur, per eandem actionem vtrumque produci, nequit vtrum ab alio causari, & consequenter nec formâ à materiâ; ideoque nec poterit forma tunc generari ex materiâ, quia ad hoc, iuxta communem & veram sententiam, debuisset ipsa materia concurrere producendo formam materialiter.

Ego in hoc puncto Primò censeo, non esse repugnantiam in eo, quod diuinitus vellet Deus vnicâ actione diuersa essentialiter ab his, quæ de facto sunt, simul concurrere ad creandam materiam & formam, etiam celestem, & vnionem earum, iuxta dicenda infra, vbi probabimus, etiam vnionem posse creari; quia nec video repugnantiam in eo, quod vnus modus afficiat duos terminos.

Dices, Idemificaretur cum rebus distinctis, quod repugnat. Obiciens non bene vitur voce *idemificationis*; quia modus non idemificatur realiter cum subiecto, sed illud afficit. Fateor, aliquando modus dicitur idemificari cum subiecto, quia illud afficit cum essentiali dependentiâ; hinc autem nihil contra me, quia bene potest afficere, & pendere essentialiter à duobus extremis vna & eadem res; ergo ex hoc capite nulla est repugnantia in eâ actione creatiua materiæ & formæ celi, ergo poterit simul materia & forma per vnâ & eandem actionem produci siue creari. Secundo addo, non esse repugnantiam in eo, quod diuinitus forma celi creetur. Et hoc do P. Suarezio: censeo tamen, de facto id non fuisse factum, quia nullum est fundamentum, ad ponendum tale miraculum, vt paulò antè ostendi, & quoad hoc displicet Suarezij opinio.

Rogabis Secundo, vtrum formæ accidentales, quæ non sunt naturales subiecto, sed supernaturales, gratia v. g. & omnia dona supernaturalia, educantur propriè ex subiecto in quo recipiuntur. Conimbricenses lib. 1. cap. 9. quæst. 12. art. 5. & 7. videntur negare, sed reuerà solo nomine à communi dissentiant: art. enim 7. in solutione ad 2. fatentur, animam in genere causæ subiectiua sustinere & conseruare gratiam, quod in re est causare materialiter. addunt tamen, non esse educationem, eius productionem, eò quod subiectum non habet virtutem naturalem ad illam. Admitto illis, subiectum non habere virtutem naturalem ad ea accidentia; verum ad hoc, vt illa sustentatio supernaturalis dicatur *eductio*, non requiritur, ex communi acceptione huius

vocis *eductio*, capacitas naturalis in subiecto. Ratio est, quia *eductio* est quædam species causalitatis. Ergo sicut verè dicitur intellectus causa efficiens, etiam respectu actuum supernaturalium, ad quos non habet naturalem virtutem; ita similiter verè dicentur è materiâ causari materialiter seu educi accidentia supernaturalia, licet ad illa non habeat materia naturalem virtutem.

Nec obest præterea, hæc dona dici creari in Scripturâ: *Cor mundum crea in me Deus*, Psalm. 50. tum quia *creo* iuxta dicta numero 33. idem sonat in Scripturâ ac produco, quod abstrahit à rigorosâ generatione & creatione; tum quia potest intelligi creatio quasi moraliter: sicut enim id quod physicè creatur, producit sine concursu subiecti, ita dona supernaturalia possunt dici moraliter creari, quatenus dantur à Deo omnino gratis. Adde, etiam prædictum locum virgere Conimbricenses, admittentes, gratiam causari materialiter ab animâ vt à subiecto (idem est de aliis donis) quod repugnat rigorosæ creationi, quæ non admittit causalitatem subiecti, siue dicatur *eductio*, siue non.

Rogabis Tertio, vtrum dependentia formæ substantialis à materiâ tanta sit, vt nec de potentiâ absolutâ possit sine illâ conseruari. Respondeo negatiuè, tum quia nulla apparet manifesta contradictio in conseruatione formæ substantialis sine materiâ, tum quia accidentia, quæ non minus dependent à materiâ quàm forma substantialis materialis, possunt miraculosè sine materiâ conseruari, vt patet de facto in Eucharistiâ; ergo etiam poterit à fortiori forma substantialis.

Sed hinc infurgit Quarta dubitatio, quâ scilicet actione tunc forma esset conseruanda. Respondeo, suppositâ communi sententiâ de concursu materiæ in formam (de quo Disputatione VIII. Sectione 2.) eam conseruandam per actionem supernaturalem, etiam quoad substantiam. Præstò est ratio: quia forma verè causatur à materiâ à quâ naturaliter dependet, ergo actio, quâ sine materiâ conseruatur forma, debet esse diuersa in specie ab eâ quâ simul cum materiâ conseruabatur. Præterea, illa actio est omnino extra exigentiam ipsius formæ; ergo illa est in suâ substantiâ supernaturalis, & prout oritur à Deo, est quasi validior & fortior quàm quæ antè oriebatur ab ipso; nunc enim se solo conseruat, quod antè quasi adiutus à materiâ conseruabat.

Et hinc cognoscitur differentia inter conseruationem materiæ sine formâ, & conseruationem formæ siue materiæ: nam cum materia solum pendeat à formâ vt à conditione & à posteriori, potest sine illâ per eandem actionem quoad substantiam conseruari; at verò forma, quia dependet à materiâ vt à causâ, non potest sine illâ per eandem actionem conseruari, quia non potest manere eadem actio sine eisdem causis à quibus antè oriebatur. Et hæc doctrina obseruanda est, ad cognoscendum, quando conseruatio sit miraculosa quoad substantiam, quod si solum suppletur defectus conditionis naturaliter requisitæ præcisè, erit conseruatio supernaturalis quoad modum.